RETTENS DOM (Første Afdeling)

25. oktober 2002 *

I sag T-80/02,

Tetra Laval BV, Amsterdam (Nederlandene) ved advokaterne A. Vandencasteele, D. Waelbroeck, A. Weitbrecht og S. Völcker,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A. Whelan og P. Hellström, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 30. januar 2002, der er truffet i medfør af artikel 8, stk. 4, i Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser, og som beordrer en deling af virksomheder (sag COMP/M.2146 — Tetra Laval/Sidel),

* Processprog: engelsk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Første Afdeling)

sammensat af præsidenten B. Vesterdorf, og dommerne J. Pirrung og N.J. Forwood,

justitssekretær: fuldmægtig D. Christensen,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 4. juli 2002,

afsagt følgende

Dom

Relevante retsregler

1 Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (EFT L 395, s. 1, som berigtiget i EFT 1990 L 257, s. 13, og som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1310/97 af 30.6.1997, EFT L 180, s. 1, herefter »forordningen«) indfører en kontrolordning, der administreres af Kommissionen, og som omfatter alle fusioner af »fællesskabsdimension« i forordningens artikel 1, stk. 2's forstand.

2 Det bestemmes i forordningens artikel 2:

»1. Fusioner, der er omfattet af denne forordning, vurderes på grundlag af følgende bestemmelser med henblik på at fastslå, om de er forenelige med det fælles marked.

[...]

3. Fusioner, der skaber eller styrker en dominerende stilling, som bevirker, at den effektive konkurrence hæmmes betydeligt inden for fællesmarkedet eller en væsentlig del heraf, skal erklæres uforenelige med fællesmarkedet.

[...]«

3 Forordningens artikel 4 bestemmer, at den eller de parter, der opnår kontrol eller etablerer fælles kontrol over en anden virksomhed, skal anmelde fusionen til Kommissionen senest en uge efter afslutningen af denne operation.

4 Selv om forordningens artikel 7, stk. 1, bestemmer, at en fusion hverken må gennemføres, før den er blevet anmeldt, eller før den er blevet erklæret forenelig med fællesmarkedet, kan gennemførelsen af et offentligt tilbud, som er blevet anmeldt til Kommissionen, i henhold til forordningens artikel 7, stk. 3, ske »for

så vidt erhververen ikke udøver de stemmerettigheder, der er knyttet til de erhvervede andele, eller kun udøver dem med henblik på at bevare den fulde værdi af sin investering på grundlag af en dispensation givet af Kommissionen i henhold til stk. 4«.

5 Kommissionens beføjelser, når den har indledt en procedure efter en sådan anmeldelse, fremgår af forordningens artikel 8, som navnlig bestemmer:

»3. Finder Kommissionen, at en fusion opfylder kriteriet i artikel 2, stk. 3, vedtager den en beslutning, hvorved den erklærer sammenslutningen for uforenelig med fællesmarkedet.

4. Er fusionen allerede gennemført, kan Kommissionen ved en beslutning i henhold til stk. 3 eller ved særlig beslutning beordre en deling af de overtagne eller fusionerede virksomheder eller aktiver eller ophør af den fælles kontrol eller enhver anden forholdsregel, som vil kunne genetablere en effektiv konkurrence.«

Tvistens baggrund

6 Den 27. marts 2001 afgav Tetra Laval SA, der er et ikke-børsnoteret aktieselskab undergivet fransk ret og et helejet datterselskab af Tetra Laval BV, der er et holdingselskab i Tetra Laval-koncernen (herefter »Tetra« eller »sagsøgeren«), på vegne af sidstnævnte et offentligt tilbud om køb af alle udstedte cirkulerende aktier i Sidel SA, der er en fransk børsnoteret virksomhed. Tetra Laval SA erhvervede samme dag omkring 9,75% af kapitalen i Sidel fra Azeo (5,56%) og fra Sidels bestyrelse (4,19%).

7 Efter afgivelsen af dette tilbud erhvervede Tetra omkring 81,3% af Sidels cirkulerende aktier. Efter tilbuddets udløb erhvervede sagsøgeren visse supplerende aktier, således at sagsøgeren nu råder over 95,20% af aktierne og 95,93% af stemmerettighederne i Sidel.

8 Den 18. maj 2001 modtog Kommissionen anmeldelse om de transaktioner, hvorved Tetra havde erhvervet aktierne i Sidel. I overensstemmelse med forordningens artikel 7, stk. 3, forpligtede sagsøgeren sig til ikke at udøve de stemmerettigheder, der var knyttet til disse aktier, medmindre Kommissionen gav udtrykkelig tilladelse hertil.

9 Parterne er enige om, at transaktionerne udgør en erhvervelse i forordningens artikel 3, stk. 1, litra b)'s forstand, og at den er af fællesskabsdimension i forordningens artikel 1, stk. 2's forstand.

10 Den 30. oktober 2001 traf Kommissionen en beslutning i henhold til artikel 8, stk. 3, i forordning nr. 4064/89 (K(2001) 3345 endelig udg. (sag COMP/M.2416 — Tetra Laval/Sidel), herefter »beslutningen om uforenelighed«).

11 Artikel 1 i denne beslutning lyder:

»Den fusion, som blev anmeldt til Kommissionen af Tetra Laval BV [...] den 18. maj 2000, og som går ud på Tetra Lavals erhvervelse af enekontrollen med virksomheden Sidel SA, erklæres hermed uforenelig med fællesmarkedet og med EØS-aftalen.«

12 Efter vedtagelsen af beslutningen om uforenelighed fremsendte Kommissionen den 19. november 2001 en meddelelse af klagepunkter til sagsøgeren i overensstemmelse med artikel 13, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 447/98 af 1. marts 1998 om anmeldelser, frister og udtalelser i henhold til forordning nr. 4064/89 (EFT L 61, s. 1), hvori den redegjorde for de foranstaltninger, som den fandt passende med henblik på genskabelsen af en effektiv konkurrence.

13 Sagsøgeren besvarede meddelelsen af klagepunkter den 3. december 2001.

14 Den 14. december 2001 fandt en høring sted for høringskonsulenten i overensstemmelse med artikel 14, 15 og 16 i forordning nr. 447/98.

15 Den 30. januar 2002 vedtog Kommissionen en beslutning, hvori den beordrede forholdsregler med henblik på at genoprette en effektiv konkurrence i medfør af forordningens artikel 8, stk. 4 (sag COMP/M.2416 — Tetra Laval/Sidel) (herefter »beslutningen om deling«). Beslutningen om deling, der blev meddelt sagsøgeren den 4. februar 2002, bestemmer, at Tetra skal afhænde sin aktiepost i Sidel, og fastsætter de principper, der skal finde anvendelse i forbindelse med denne deling.

16 Artikel 1 i beslutningen om deling pålægger sagsøgeren »at udskille Sidel [...] i overensstemmelse med de forholdsregler, der fremgår af bilaget til nærværende beslutning«.

17 Punkt 1, stk. 5, i bilaget til beslutningen om deling bestemmer, at Tetra skal afhænde alle sine aktier i Sidel »på en sådan måde, at [...] hverken Tetra eller nogen enhed, der direkte eller indirekte er del af denne gruppe, bevarer — direkte eller indirekte — nogen kapitalinteresse i Sidel«. I henhold til punkt 2,

stk. 1, i bilaget må Tetra ikke »træffe nogen foranstaltning med henblik på gennemførelsen af fusionen uden forudgående godkendelse fra Kommissionen« i løbet af den overgangsperiode, der går forud for delingen, mens punkt 2, stk. 2, i bilaget forbyder Tetra at udøve sine stemmerettigheder på aktierne eller at opkøbe aktier uden en sådan godkendelse. I bilagets punkt 2, stk. 8, pålægges det bl.a. sagsøgeren at give Kommissionen skriftlig underretning hver måned i overgangsperioden om de fremskridt, der er sket i forhandlingerne med potentielle købere af Sidel. Bilagets punkt 3, stk. 1, vedrører udpegelsen af en »uafhængig administrator«, hvis mandat og udnævnelse er undergivet Kommissionen forudgående godkendelse. Denne administrator skal have »tilstrækkelig knowhow og have tilstrækkelige beføjelser til at kunne overvåge afhændelsesprocessen såvel som Sidels levedygtighed og driftskapacitet«. Endelig indeholder punkt 4 i bilaget en »tidsplan for delingen«, som efter bestemmelserne i stk. 1 fastsætter en præcis dato for afslutningen af denne operation.

Retsforhandlinger

18 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 15. januar 2002 har sagsøgeren anlagt sag med påstand om annullation af beslutningen om uforenelighed, som er registreret som sag T-5/02. Ved særskilt dokument indleveret samme dag har sagsøgeren ligeledes fremsat begæring om, at der træffes afgørelse efter en hasteprocedure i henhold til artikel 76 a i Rettens procesreglement.

19 Den 6. februar 2002 besluttede Rettens Første Afdeling, som sagen var blevet henvist til, at træffe afgørelse efter hasteproceduren i sag T-5/02.

20 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 19. marts 2002 har sagsøgeren anlagt nærværende sag om annullation af beslutningen om deling og har anmodet om, at nærværende sag forenes med sag T-5/02. Sagsøgeren har

ligeledes ved særskilt dokument af samme dato fremsat begæring om, at der træffes afgørelse efter en hasteprocedure, hvilket Kommissionen har tilsluttet sig i sit indlæg af 3. april 2002 vedrørende denne begæring. Denne sag er ligeledes blevet henvist til Rettens Første Afdeling.

21 Ved særskilt dokument, ligeledes indleveret den 19. marts 2002 til Rettens Justitskontor, har sagsøgeren fremsat en begæring om foreløbige forholdsregler, registreret som sag T-80/02 R, med henblik på at opnå udsættelse med gennemførelsen af den frist, der var fastsat i punkt 4 i bilaget til beslutningen om deling, for Tetras afhændelse af sine aktier i Sidel.

22 Som foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse i medfør af procesreglementets artikel 64, stk. 3, litra e), blev parterne den 19. marts 2002 bedt om at deltage i et uformelt møde den 4. april 2002 med den refererende dommer.

23 Den 18. april 2002 imødekom Rettens Første Afdeling begæringen om en hasteprocedure i nærværende sag og bestemte, at retsmøderne i sag T-5/02 og T-80/02 skulle finde sted den 26. og 27. juni 2002. I overensstemmelse med sagsøgerens tilkendegivelser under det uformelle møde blev begæringen om forening af sag T-5/02 og nærværende søgsmål anset for tilbagetrukket.

24 Kommissionen afgav svarskrift den 30. april 2002.

25 I overensstemmelse med den aftale mellem parterne om udsættelse af den fastsatte frist for Tetras afhændelse af aktierne i Sidel, som blev indgået under retsmødet den 24. april 2002 i sag T-80/02 R, trak sagsøgeren begæringen om foreløbige forholdsregler tilbage ved skrivelse af 3. maj 2002. Sag T-80/02 R blev følgelig slettet af registret ved kendelse afsagt af Rettens præsident den 15. maj 2002, og afgørelsen om sagens omkostninger blev udsat.

26 På grundlag af den refererende dommers rapport besluttede Rettens Første Afdeling under mødet i afdelingen den 10. juni 2002 at indlede den mundtlige forhandling og som foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse at stille parterne en række skriftlige spørgsmål, der blev meddelt dem den 11. juni 2002.

27 Den 19. juni 2002 indgav parterne til Rettens Justitskontor de notater til brug for den mundtlige forhandling, de var blevet opfordret til at afgive under det uformelle møde, og besvarede de skriftlige spørgsmål.

28 Da en af dommerne i Rettens Første Afdeling havde forfald, udpegede Rettens præsident den 24. juni 2002 dommer Pirrung i medfør af procesreglementets artikel 32, stk. 3, med henblik på at sikre afdelingens beslutningsdygtighed og udsatte de to planlagte retsmøder til den 3. og 4. juli 2002.

29 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål i retsmødet den 4. juli 2002.

Parternes påstande

30 Da de betingelser, som blev stillet på det uformelle møde for ændring af sagsøgerens påstande, er opfyldt, har selskabet nedlagt følgende påstande:

— Beslutningen om deling annulleres.

— Kommissionen betaler sagens omkostninger.

31 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren betaler sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

32 Sagsøgeren har gjort fire anbringender gældende til støtte for sin påstand om annullation. Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at der er sket en

tilsidesættelse af selskabets processuelle rettigheder. For det andet, at beslutningen om deling savner retligt grundlag, idet beslutningen om uforenelighed er ulovlig. For det tredje, at forordningens artikel 8, stk. 4, ikke finder anvendelse, og for det fjerde, at der er sket en tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet. I sine notater til brug for den mundtlige forhandling har sagsøgeren delvis frafaldet det fjerde anbringende.

33 Ved dom af dags dato i sag T-5/02 har Retten annulleret beslutningen om uforenelighed. Således skal det andet anbringende, hvorefter den omstændighed, at beslutningen om uforenelighed er ulovlig, nødvendigvis gør beslutningen om deling ulovlig, vurderes først.

34 Sagsøgeren har gjort gældende, at forbindelsen mellem beslutningen om deling og beslutningen om uforenelighed fremgår af såvel ordlyden af førstnævnte beslutning, navnlig betragtning 10, som af den omstændighed, at beslutningen om deling alene er en gennemførelsesforanstaltning for beslutningen om uforenelighed med henblik på genetablering af konkurrencen. Beslutningen om deling er afhængig af beslutningen om uforenelighed, og den omstændighed, at sidstnævnte beslutning er blevet annulleret, har til virkning at fjerne ethvert retligt grundlag for beslutningen om deling.

35 Kommissionen har gjort gældende, at beslutningen om deling er truffet på grundlag af beslutningen om uforenelighed, før denne blev annulleret. Eftersom beslutningen om uforenelighed blev annulleret efterfølgende, er denne omstændighed således uden betydning for spørgsmålet, om beslutningen om deling er gyldig. Såfremt alle øvrige anbringender i nærværende sag afvises, kan den omstændighed, at beslutningen om uforenelighed er ulovlig, derfor ikke begrunde, at beslutningen om deling annulleres. Det er op til Kommissionen at drage konsekvenserne af, at beslutningen om uforenelighed er blevet annulleret, under anvendelse af artikel 233 EF, således som denne bestemmelse er blevet fortolket af Domstolen (Domstolens dom af 26.4.1988, forenede sager 97/86, 193/86, 99/86 og 215/86, Asteris m.fl. mod Kommissionen, Sml. s. 2181, præmis 30 og 32, herefter »Asteris-dommen«).

36 Retten bemærker for det første, at det fremgår af forordningens opbygning, og navnlig af dens betragtning 16, at formålet med artikel 8, stk. 4, er at give Kommissionen kompetence til at vedtage alle nødvendige beslutninger med henblik på at genoprette en effektiv konkurrence. Når gennemførelsen af en fusion, således som det er tilfældet i nærværende sag, er sket i henhold til forordningens artikel 7, stk. 3, er delingen af virksomhederne, som deltager i fusionen, den logiske konsekvens af beslutningen, hvori fusionen erklæres uforenelig med det fælles marked.

37 Vedtagelse af en beslutning om deling efter vedtagelse af en beslutning om, at en fusion er uforenelig med det fælles marked, forudsætter imidlertid, at sidstnævnte beslutning er gyldig. Da formålet med en beslutning om deling truffet i henhold til forordningens artikel 8, stk. 4, er at genoprette en effektiv konkurrence, som er blevet hindret som følge af den fusion, som er blevet erklæret uforenelig, er det klart, at beslutningens gyldighed afhænger af, at beslutningen, hvori fusionen forbydes, er gyldig, og at annullation af sidstnævnte beslutning derfor bevirker, at det retlige grundlag for beslutningen om deling bortfalder.

38 Denne konklusion støttes af det forhold, at i henhold til forordningens artikel 8, stk. 4, kan et påbud om afhændelse af en aktiepost, der er erhvervet i forbindelse med en fusion, fastsættes i selve beslutningen om uforenelighed, der er truffet i medfør af forordningens artikel 8, stk. 3.

39 Denne konklusion ændres heller ikke af Kommissionens henvisning til Asteris-dommen. For det første skal det bemærkes, at Domstolen i denne dom bekræftede den »tilbagevirkende gyldighed, der knytter sig til annullationsdomme« (præmis 30). For det andet vedrørte Asteris-dommen navnlig virkningerne af annullation af en forordning, som kun havde virkning i en klart afgrænset periode, for bestemmelser i efterfølgende forordninger, som havde samme indhold som den, der var blevet erklæret ulovlig. Dommen vedrørte således spørgsmålet om omfanget af den forpligtelse, der i medfør af artikel 233 EF påhvilede den institution, der var ansvarlig for vedtagelsen af de pågældende forordninger, til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på gennemførelsen af den pågældende annullationsdom.

40 Til forskel fra de omstændigheder, der forelå i Asteris-dommen, er der i nærværende sag dog ikke tale om forordninger, der indeholder identiske bestemmelser, men om en efterfølgende beslutning om deling, som tjener til gennemførelse af en forudgående beslutning om uforenelighed. Den blotte omstændighed, at nævnte beslutning om uforenelighed endnu ikke var annulleret på det tidspunkt, da beslutningen om deling blev truffet, bevirker ikke, at den efterfølgende annullationsafgørelse berøves sin tilbagevirkende kraft.

41 Ved dommen afsagt i sag T-5/02 annullerede Retten beslutningen om uforenelighed (jf. præmis 33 ovenfor).

42 Denne beslutnings ulovlighed bevirker således, at beslutningen om deling er ulovlig. Påstanden om annullation af sidstnævnte beslutning skal således tages til følge, uden at det er nødvendigt at vurdere de øvrige anbringender fremsat af sagsøgeren til støtte for sin påstand.

43 Følgelig annulleres beslutningen om deling.

Sagens omkostninger

44 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har tabt sagen, og sagsøgeren har nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger, pålægges Kommissionen derfor at bære sine egne omkostninger og at betale sagsøgerens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Første Afdeling)

1) **Kommissionens beslutning af 30. januar 2002 (sag COMP/M.2146 — Tetra Laval/Sidel), hvori den i medfør af artikel 8, stk. 4, i Rådets forordning (EØF) nr. 4064/89 af 21. december 1989 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser beordrede forholdsregler med henblik på at genoprette en effektiv konkurrence, annulleres.**

2) **Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler sagsøgerens omkostninger, herunder omkostningerne i forbindelse med sagen om foreløbige forholdsregler.**

Vesterdorf Pirrung Forwood

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. oktober 2002.

H. Jung

Justitssekretær

B. Vesterdorf

Præsident